

Státní okresní archiv Klatovy

Újezdní školní rada Sušice

1872–1949

Inventář

EL NAD č.: 1565

AP č.: 673

Eva Ulrichová

Klatovy 2018

Obsah

Úvod:

I. Vývoj původce archiválií	3
II. Vývoj a dějiny archivního fondu	5
III. Archivní charakteristika archivního fondu	5
IV. Stručný rozbor obsahu archivního fondu	6
V. Záznam o uspořádání archivního fondu a sestavení archivní pomůcky	6
Seznam použitých pramenů a literatury	7
Příloha: Seznam použitých zkratk	8
Inventární seznam	9

Úvod

I. Vývoj původce archiválií

Původci archiválií archivního fondu: Místní školní rada Sušice (1868–1938)

Újezdní školní rada Sušice (1938–1949)

Místní školní rady se zřizovaly na základě zákona č. 48/1868 ř. z., kterým byla vydána pravidla o postavení školy k církvi. Dohlížely na dodržování školských zákonů a nařízení vyšších školských úřadů, na školní docházku a na chování žáků. Dále se staraly o finanční i věcné potřeby školy, včetně školních budov i pozemků. Členové místní školní rady byli voleni ze zástupců školy, obce a náboženských společností. Volební období trvalo tři roky.

Místní školní rada v Sušici vznikla pravděpodobně podle uvedeného nařízení v roce 1868. V té době byla Obecná škola v Sušici společná pro chlapce a dívky a byly k ní přiškoleny obce Červené Dvorce, Dolní Staňkov, Rok, Volšovy a Vrabčov. Školní budova byla postavena v roce 1865.

Měšťanská škola chlapecká byla otevřena 10. října 1871 a byla umístěna ve školní budově škol obecných. V roce 1874 byla rozdělena správa obecných škol. Vznikla samostatná obecná škola dívčí a obecná škola chlapecká byla převedena pod správu měšťanské školy chlapecké.

Na žádost občanů města byla začátkem školního roku 1880/81 otevřena měšťanská škola dívčí, která měla společnou správu s měšťanskou školou chlapeckou. V roce 1892 schválila c. k. zemská školní rada žádost místní školní rady o osamostatnění obecných a měšťanských škol. Od roku 1893 byly měšťanské školy pod jednou správou. Obecné školy chlapecká i dívčí měly každá svoji správu. Pro značný nedostatek místa k vyučování ve školní budově koupila místní školní rada hostinec „Salon“ a přestavěla jej na školu, kde se začalo vyučovat 23. září 1894. V původní budově zůstala obecná škola chlapecká a obecná škola dívčí.

Po vzniku Československé republiky v roce 1918 došlo k rozpuštění místních školních rad k 31. prosinci 1920 vládním nařízením č. 605/1920 Sb., o místních radách školních a o místních výborech školních (pro školy menšinové). Nové místní školní rady a místní školní výbory (pro menšinové školy) byly voleny k 1. lednu 1921. Funkční období bylo čtyřleté, náplň činnosti zůstala stejná. Přímý dozor nad činností rady vykonávali okresní a zemští školní inspektoři. Ustavující schůze nové Místní školní rady v Sušici se konala dne 19. března 1921. V dalších letech probíhaly pravidelně volby do místní školní rady dle platných zákonů.

V roce 1922 zakoupila místní školní rada pozemek pro stavbu školní budovy pro měšťanské školy. Okresní školní výbor výnosem ze dne 29. září 1923 nařídil místní školní radě přidat do rozpočtu na rok 1924 částku dva miliony na stavbu nové školní budovy. Dne 30. června 1924 žádala místní školní rada obecní zastupitelstvo o povolení ke stavbě školní budovy pro měšťanské školy, kterou obecní zastupitelstvo na svém zasedání dne 30. listopadu 1924 schválilo. Nová školní budova byla postavena v letech 1924–1926 a nesla název Masarykovy školy měšťanské. Stavbu navrhl Ladislav Skřivánek, architekt z Prahy, a postavil ji František Holeček, stavitel ze Sušice. Otevřena byla dne 20. února 1927.

V roce 1935 byl vydán zákon č. 233/1935 Sb., kterým se měnily a doplňovaly zákony o zřizování a vydržování veřejných měšťanských škol, o docházce do nich a o jejich správě, kterým se mimo jiné zřídil na místě dosavadní místní školní rady správní orgán společný pro školní obce i pro školní újezd, nazvaný újezdní školní rada. Rozšířen byl vládním nařízením č. 153/1937 Sb., o újezdních školních radách. Podle tohoto zákona a na základě usnesení ze dne 20. února 1936 Místní školní rada v Sušici požádala Okresní školní výbor v Sušici o přidělení obvodu k měšťanským školám. Ta dne 30. června 1936 svolala komisi za účelem úpravy školního obvodu budoucí měšťanské školy újezdní. Výnosem zemské školní rady ze dne 22. června 1938 byl zřízen s platností od 1. září 1938 obvod pro měšťanské školy v Sušici v tomto rozsahu: celé místní obce: Sušice, Dobruška, Chmelná, Odolenov, Podmokly, Tedražice, Svojšice, Hrádek bez hájovny Ponotka; samota u Záluží – část místní obce Albrechtice; osada Milčice se samotou Vánišův mlýn – část místní obce Humpolec; osady Dolní Staňkov, Františkova Ves, Stráž, Volšovy a samota Hvíždalka – části obce Dol. Staňkov; osady Divišov, Janovice, Nová Dlouhá Ves, Stará Dlouhá Ves – části místní obce Dlouhá Ves; samoty Hornečkův dvůr a Páteček – části místní obce Dolejší Krušec. Tento obvod se stal školním újezdem a název škol byl přeměněn na újezdní školy měšťanské. V té době vznikla v Sušici újezdní školní rada.

Až do roku 1941 měly měšťanské školy, tj. měšťanská škola chlapecká a měšťanská škola dívčí, společnou správu. Výnosem české zemské školní rady ze dne 18. února 1941 bylo na žádost újezdní školní rady povoleno od 1. března 1941 rozdělení správy měšťanských škol. Obě školy byly i nadále umístěny v jedné školní budově.

V období okupace bylo vládním nařízením č. 115/1941 Sb., o složení místních (újezdních) školních rad, ustanoveno, že členy místní školní rady jmenoval přednosta okresního úřadu. Podle tohoto nařízení byla v srpnu 1941 jmenována Okresním úřadem v Sušici nová Újezdní školní rada v Sušici. K další změně došlo v roce 1943, kdy se nařízením ministra školství č. 302/1943 Sb.,

o místní školské správě, zrušily místní (újezdní) školní rady. Jejich pravomoc přešla na starostu obce v sídle školní rady, nebo mohl být k tomuto účelu jmenován jiný člen obecní rady, v případě potřeby i jiná osoba (pověřený představený školní obce). V Sušici přešla veškerá pravomoc a agenda újezdní školní rady do městské správy. Dne 15. prosince 1943 bylo provedeno oficiální předání této agendy předsedou újezdní školní rady Karlem Horou za přítomnosti správců škol u vládního komisaře města Sušice F. E. Degelmana.

K obnovení místních školních rad v roce 1945 došlo na základě výnosu MŠO č. 96/1945 (pokyny o úřadování školních úřadů (orgánů) místní, okresní a zemské správy). Jejich činnost se řídila vládním nařízením z roku 1920. Dne 30. března 1946 byla ustavena Okresním školním výborem v Sušici Újezdní školní rada v Sušici. Místní národní výbor v Sušici na schůzi konané dne 15. listopadu 1946 zvolil zástupce školní obce a školního újezdu do nové Újezdní školní rady v Sušici.

Činnost místních (újezdních) školních rad ukončil zákon č. 279/1949 Sb., o finančním hospodaření národních výborů, podle kterého byly od 1. ledna 1950 zrušeny školní obce. Jejich práva a závazky přešly na stát a finanční prostředky se staly součástí rozpočtu místního národního výboru v obci, v níž měla škola sídlo.

II. Vývoj a dějiny archivního fondu

Kde byly archiválie uloženy před předáním do archivu a kdy byly předány, se nepodařilo dohledat. Část archiválií byla do fondu přesunuta 27. září 2016 čj. SOAP/040–0933/2016 z archivního fondu Archiv města Sušice, EL NAD 564.

III. Archivní charakteristika archivního fondu

Fond tvoří archiválie místní školní rady z let 1872–1938 a újezdní školní rady z let 1938–1949, celkový časový rozsah je 1872–1949. Jazykem archiválií je čeština. Archiválie jsou poškozeny prachem.

Fond obsahuje 22 úředních knih z let 1872–1949 (0,21 bm), 3 registraturní pomůcky z let 1878–1943 (0,04 bm) a 1 karton spisů z let 1946–1948 (0,11 bm).

Při zpracování fondu byly v jeho knihách nalezeny spisy z let 1946–1948, které byly uloženy do kartonu. Z tohoto důvodu došlo k navýšení běžných metrů fondu z původních 0,29 bm na 0,36 bm.

Pořádání a inventarizace fondu proběhly podle vyhlášky č. 645/2004 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Dále podle Metodického pokynu ředitele SOA v Plzni pro zpracování archiválií a tvorbu archivních pomůcek čj. SOAP/006-0767/2010 a jeho dodatků čj. SOAP/006-1300/2014, Základních pravidel pro zpracování archiválií čj. MV-46913/AS-1/AS-2013 a Metodického pokynu Archivní správy MV v Praze čj. AS/1-2-2020/99.

Pro uspořádání archiválií daného archivního fondu bylo použito následující pořádací schéma:

I. Úřední knihy

Evidenční knihy

Účetní knihy

II. Registraturní pomůcky

Podací protokoly

III. Spisový materiál

Spisy

IV. Stručný rozbor obsahu archivního fondu

V archivním fondu se nedochovaly žádné dokumenty z let 1909–1937. Fond obsahuje 8 knih soupisů dětí školou povinných z let 1886–1908, ve kterých je vedena evidence žáků škol v daném období. Další knihou je inventář jmění školního újezdu z roku 1938. Ve fondu se dochoval účetní materiál z let 1872–1949, a to hlavní knihy, pokladní deníky a rozpočty místní školní obce a školního újezdu. Z těchto archiválií lze čerpat informace o finančních příjmech a nákladech na činnost škol. Dále se ve fondu nachází 3 podací protokoly z let 1878–1943.

Úřední korespondence s okresním školním výborem obsahuje záznamy o volbě újezdní školní rady v roce 1946 a záznam o přeškolení obce Záluží do školní obce Albrechtice v roce 1948.

V. Záznam o uspořádání archivního fondu a sestavení archivní pomůcky

Archivní fond zinventarizovala a archivní pomůckou opatřila v roce 2018 ve Státním okresním archivu Klatovy Eva Ulrichová.

V Klatovech 29. 10. 2018

Eva Ulrichová

Seznam použitých pramenů a literatury

- SOkA Klatovy, fond *I. národní škola Sušice*, knihy inv. č. 370–375.
SOkA Klatovy, fond *II. národní škola Sušice*, knihy inv. č. 567–571.
SOkA Klatovy, fond *I. střední škola Sušice*, kniha inv. č. 71.
SOkA Klatovy, fond *II. střední škola Sušice*, knihy inv. č. 87–88.
SOkA Klatovy, fond *Újezdní školy měšťanské Sušice*, knihy inv. č. 507–508.
SOkA Klatovy, fond *Archiv města Sušice*, knihy inv. č. 332–343, 634–639, spis inv. č. 1307.
SOkA Klatovy, fond *Městský národní výbor Sušice*, knihy inv. č. 1–4, 247.
SOkA Klatovy, fond *Okresní školní výbor Sušice*, knihy inv. č. 1.

- Říšský zákoník* (Reichsgesetzblatt). Vídeň: c. k. dvorní a státní tiskárna, 1868.
Sbírka zákonů a nařízení státu československého. Praha: Státní tiskárna, 1920.
Sbírka zákonů a nařízení státu československého. Praha: Státní tiskárna, 1935.
Sbírka zákonů a nařízení Protektorátu Čechy a Morava. Praha: Tiskárna Protektorátu Čechy a Morava, 1941.
Sbírka zákonů a nařízení Protektorátu Čechy a Morava. Praha: Tiskárna Protektorátu Čechy a Morava, 1943.
Sbírka zákonů a nařízení republiky Československé. Praha: Státní tiskárna, 1949.
Věstník ministerstva školství a osvěty. Praha: Státní nakladatelství, 1945.

JANÁK Jan, HLEDÍKOVÁ Zdeňka, DOBEŠ Jan. *Dějiny správy v českých zemích od počátků státu po současnost*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2005.

TOPINKA, Jiří a kol. Příspěvek k pořádání školských fondů, *Archivní časopis*, 2008, roč. 58, č. 2.

Příloha: Seznam použitých zkratk

AP	archivní pomůcka
AS	archivní správa
bm	běžný metr
c. k.	císařsko-královský
čj.	číslo jednací
čp.	číslo popisné
EL NAD	evidenční list Národního archivního dědictví
evid. jedn.	evidenční jednotka
inv. č.	inventární číslo
kar	karton
kol.	kolektiv
MŠO	Ministerstvo školství a osvěty
MŠR	místní školní rada
MV	Ministerstvo vnitra
OŠR	okresní školní rada
ppr	podací protokol
přír. č.	přírůstkové číslo
raz	razítko
roč.	ročník
ř. z.	říšský zákoník
Sb.	Sbírka zákonů
SOA	státní oblastní archiv
SOAP	Státní oblastní archiv v Plzni
SOkA	státní okresní archiv
ÚŠR	újezdní školní rada
ukn	úřední kniha

Inventární seznam

Inv. č.	Obsah	Časový rozsah	Evid. jedn. č.
---------	-------	---------------	----------------

I. Úřední knihy

Evidenční knihy

1	Soupisy dětí školou povinných	1896–1897	ukn 1
2	Soupisy dětí školou povinných	1899–1900	ukn 2
3	Soupisy dětí školou povinných	1900–1901	ukn 3
4	Soupisy dětí školou povinných	1901–1902	ukn 4
5	Soupisy dětí školou povinných	1903–1904	ukn 5
6	Soupisy dětí školou povinných	1940–1905	ukn 6
7	Soupisy dětí školou povinných	1906–1907	ukn 7
8	Soupisy dětí školou povinných	1907–1908	ukn 8
9	Inventář jmění školního újezdu	1938	ukn 9

Účetní knihy

10	Hlavní kniha školní obce	1943–1947	ukn 10
11	Hlavní kniha školní újezd	1943–1947	ukn 11
12	Hlavní kniha školní obce	1946–1948	ukn 12
13	Hlavní kniha školní újezd	1946–1948	ukn 13
14	Pokladní deník	1872–1877	ukn 14
15	Pokladní deník	1884–1890	ukn 15
16	Pokladní deník	1891–1895	ukn 16
17	Pokladní deník	1896–1902	ukn 17
18	Pokladní deník školní obce	1940	ukn 18
19	Pokladní deník školní újezd	1940	ukn 19
20	Pokladní deník školní obce	1943	ukn 20
21	Pokladní deník školní obce	1948–1949	ukn 21
22	Pokladní deník školní újezd	1948–1949	ukn 22

II. Registrurní pomůcky

Podací protokoly

23	Podací protokol (5. 1. 1878 – 22. 12. 1878)	1878	ppr 1
24	Podací protokol (3. 1. 1879 – 31. 12. 1894)	1879–1894	ppr 2
25	Podací protokol (15. 2. 1941 – 10. 12. 1943)	1941–1943	ppr 3

III. Spisový materiál

Spisy

26	Úřední korespondence – okresní školní výbor	1946–1948	kar 1
27	Rozpočty místní školní obce a školního újezdu	1947	kar 1

Název archivní pomůcky:	Újezdní školní rada Sušice
Značka archivního fondu:	ÚŠR Sušice
Časové rozmezí:	1872–1949
Počet evidenčních jednotek:	26 (22 úředních knih, 3 registraturní pomůcky, 1 karton)
Počet inventárních jednotek:	27
Rozsah v bm:	0,36
Stav ke dni:	29. 10. 2018
Zpracovatel archivního fondu:	Eva Ulrichová
Zpracovatel archivní pomůcky:	Eva Ulrichová
Počet stran:	12
Počet exemplářů:	4
Schválil:	Mgr. Pavel Havlovič dne 29. 10. 2018 – čj. SOAP/040-0738/2018